

Miljö- och energidepartementet
m.registrator@regeringskansliet.se

REMISSVAR: EKOLOGISK KOMPENSATION – ÅTGÄRDER FÖR ATT MOTVERKA NETTOFÖRLUSTER AV BIOLOGISK MÅNGFALD OCH EKOSYSTEMTJÄNSTER, SAMTIDIGT SOM BEHOVET AV MARKEXPLOATERING TILLGODOSES

SOU 2017:34

Dnr M2017/01115/Nm

Inledning

HSB delar bilden att samhället behöver motverka nettoförluster av biologisk mångfald och ekosystemtjänster. Naturen och dess ekosystem skapar ekologiska funktioner som i sin tur ger ekosystemtjänster som skapar långsiktig stabil nytta för samhället. Vi är beroende av en arbetande natur för vår existens. För att ekosystemen ska fungera på kort och lång sikt krävs en mångfald av arter, växter och djur, dvs. en biologisk mångfald.

Samhällsbyggnadssektorn, där HSB är en del, står bakom riksdagens miljökvalitetsmål om Ett rikt växt- och djurliv och dess etappmål, formulerat som nedan:

- Den biologiska mångfalden ska bevaras och nyttjas på ett hållbart sätt, för nuvarande och framtida generationer. Arternas livsmiljöer och ekosystemen samt deras funktioner och processer ska värnas. Arter ska kunna fortleva i långsiktigt livskraftiga bestånd med tillräcklig genetisk variation. Människor ska ha tillgång till en god natur- och kulturmiljö med rik biologisk mångfald, som grund för hälsa, livskvalitet och välfärd.
- Senast år 2018 ska betydelsen av biologisk mångfald och värdet av ekosystemtjänster vara allmänt kända och integreras i ekonomiska ställningstaganden, politiska avväganden och andra beslut i samhället där så är relevant och skäligt.

- En majoritet av kommunerna ska senast år 2025 ta tillvara och integrera stadsgrönska och ekosystemtjänster i urbana miljöer vid planering, byggande och förvaltning i städer och tätorter.
- Kommunerna ska senast år 2020 ha tillgång till en utvecklad metod för att ta tillvara och integrera stadsgrönska och ekosystemtjänster i urbana miljöer vid planering, byggande och förvaltning i städer och tätorter.

Sektorn står också bakom mål 15 i Agenda 2030 - Ekosystem och biologisk mångfald och dess undermål:

- Skydda, återställa och främja ett hållbart nyttjande av landbaserade ekosystem, hållbart bruka skogar, bekämpa ökenspridning, hejda och vrida tillbaka markförstörelsen samt hejda förlusten av biologisk mångfald.
- 15.5 Vidta omedelbara och betydande åtgärder för att minska förstörelsen av naturliga livsmiljöer, hejda förlusten av biologisk mångfald och senast 2020 skydda och förebygga utrotning av hotade arter

Förslag på ändringar i Miljöbalken (1998:808)

Mellan den tidpunkt då SOU 2017:34 överlämnades till regeringen och att den nu remitteras har Miljöbalkens 6 kap. uppdaterades med lag om ändring i miljöbalken (2017:955), utfärdad den 2 november 2017. Trots att detta innebär att vissa av de paragrafer som remitteras har utgått och totalt omarbetats vill HSB kommentera utredningens förslag på lydelse.

HSB **tillstyrker** att lagstadga skadelindringshierarkin och den tvådelade prövningen. Detta kan göra kraven vid exploatering av mark med höga naturvärden mer förutsägbara och konsekventa.

HSB **tillstyrker** att begreppet *kompensera* förs in i 6 kap. Den tvådelade prövningen gör det tydligt att det först är de andra åtgärderna i prioriterad ordning som ska vidtas och att kompensation sedan ändå kan bli aktuell, som beskrivet i författningskommentaren sida. 374. En bedömning ska göras av om verksamheten kan tillåtas enligt 2 kap. 2–7 §§ miljöbalken utifrån de första åtgärderna och sedan ska de kompensationsåtgärder som inte är orimliga vidtas.

HSB **anser** att regeringen bör säkerställa att skadelindringshierarkins prioriteringsordning gällande skada eller olägenhet för miljön, vid tillstånd, verksamhet och planer/program, formuleras på enhetligt sätt i Miljöbalken. I utredningens förslag och i nu gällande Miljöbalk är skadehierarkins prioriteringsordning uttryckt på olika sätt, se nedan.

Utredningens förslag på lydelse i 2 kap 8 a § (innan lag 2017:955):	Utredningens förslag på lydelse i 6 kap. 7 § 2. (innan lag 2017:955):	Utredningens förslag på lydelse i 22 kap. 25 § 12. (upphör gälla 2019-01-01):	Nu gällande 6. kap 11 § 5. och 35 §:
1. undvikas, 2. begränsas, 3. återställas, och 4. kompenseras	<ul style="list-style-type: none"> • undvikas, • minskas, • avhjälpas, och • kompenseras 	<ul style="list-style-type: none"> • undvika, • begränsa, • återställa eller, • kompensera 	<ul style="list-style-type: none"> • förebygga, • hindra, • motverka, eller • avhjälpas

Förslag på ändringar i Plan- och bygglag (2010:900)

Utredningen föreslår att ett tillägg bör ske i **2 kap. 3 § PBL**, om vikten av *ekologiskt funktionella landskap*.

HSB **anser** att det är motiverat att även föra in lydelsen *ekologiskt funktionella landskap*. Detta i och med att detta begrepp har en delvis annan innebörd än av de begrepp som idag finns 2 kap. 3 § så som *hänsyn till natur- och kulturvärden, miljö och klimataspekter och långsiktigt god hushållning med mark, vatten, energi och råvaror samt goda miljöförhållanden i övrigt*. Medvetenheten om behovet av ekosystemtjänster och dessas funktioner i planering och byggande har på senare år ökat i samhällsbyggnadssektorn.

HSB **anser** samtidigt att begreppet *ekologiskt funktionella landskap* behöver ha en vedertagen definition.

Utredning föreslår en ny paragraf **12a § i 4 kap.** med lydelsen:

I en detaljplan får kommunen, bestämma kompensationsåtgärder för skada på miljön.

Bestämmelsen är liksom motsvarande skyddsåtgärder i 4 kap. 12 § PBL begränsad till att avse kompensationsåtgärder inom planområdet. Kompensationsåtgärder som kan planeras är grönytor inom kvartersmark som ska ha ekologiska funktioner eller bidra med ekosystemtjänster som annars riskerar att gå förlorade vid genomförande av planen. Kompensation för eventuella förluster av biologisk mångfald, rekreation, luftrening och flödesreglering kan komma i fråga. Avseende fysisk planering blir det främst fråga om kompensation för förlust av biologisk mångfald och ekosystemtjänster.

HSB **anser** därför att begreppet *skada på miljön* i denna lydelse bör bytas ut till begreppen *förlust av biologisk mångfald och ekosystemtjänster*.

HSB **anser** att förslaget på 12a § i grunden är bra, men **befarar** att genom att ge kommuner möjlighet att bestämma kompensationsåtgärder utan att sätta tydligt definierade kriterier för när kraven får användas riskeras att ekologisk kompensation kommer krävas i fler detaljplaner än motiverat utifrån förlust av biologisk mångfald och ekosystemtjänster.

HSB **anser** att förslaget riskerar att få en hämmande effekt på att tillgodose behovet av markexploatering för bostadsbyggande om tillämpningen i stor utsträckning skiljer sig mellan kommunerna. Om kvalitén på kommunernas kompensationskrav är låg kan det leda till exploateringar blir komplexa och tidskrävande.

HSB **anser** att det är av största vikt att en enhetlig metod utvecklas för användningen av ekologisk kompensation i alla kommuner. Detta för att inte driva kostnader i de enskilda projekten och som vidare påverkar prisutvecklingen på bostäder i nyproduktion.

HSB **anser** att det är av stor vikt att byggherren deltar i utformningen av kompensationsåtgärder, så att det blir åtgärder som passar in i det aktuella projektet.

HSB **anser** att det är viktigt att de regionala handlingsplanerna för grön infrastruktur, som gäller ekosystem på både land och vatten och som tas fram av länsstyrelserna, utgör viktiga underlag för eventuell ekologisk kompensation. Kommuner och länsstyrelserns samverkan i dessa frågor är avgörande.

HSB **anser** att regeringen bör överväga att ge i uppdrag till relevant myndighet att ta fram vägledning och tydliga kriterier för när ekologisk kompensation får krävas i detaljplan och på vilket sätt kompensation ska genomföras.

HSB **anser** att det är ytterst viktigt att kommunerna förhåller sig till myndigheternas vägledningar för att på ett kvalitativt tillvägagångssätt följa skadelindringshierarkin och ställa adekvata och konsekventa krav på kompensationsåtgärder.

Utredningen föreslår att **4 kap. 14 §**, som berör under vilka förutsättningar lov eller startbesked i en detaljplan ges vid väsentlig ändring av markens användning, uppdateras med en punkt 6 med lydelsen:

åtgärder för att kompensera skador på miljön har vidtagits. I en detaljplan får kommunen bestämma att slutbesked för en åtgärd som innebär en väsentlig ändring av markens användning endast får ges under förutsättning att åtgärder för att kompensera skador på miljön har vidtagits.

HSB **anser** att detta är i sin ordning. HSB **anser** även att utredningens förslag om referens till 4 kap. 14 § i **9 kap. 40 §** (bygglov, rivningslov eller marklov), **10 kap. 23 §** (startbesked) och **10 kap. 34 §** (slutbesked) är motiverade i och med att detta kopplar ihop krav vid bygglov med slutbesked, dvs att kommunen inte ställer krav i bygglov som inte följs upp i slutbesked.

Förslag om kompensationspooler

HSB **tillstyrker** utredningens förslag om att regeringen ska ge ett antal län (t.ex. Länsstyrelsen i Stockholms län, Länsstyrelsen i Västra Götalands län och Länsstyrelsen i Skåne) i uppdrag att utveckla och genomföra en försöksverksamhet med kompensationspooler i samarbete med intresserade kommuner i respektive län. Arbetet bör ske i samarbete med t.ex. Naturvårdsverket, Boverket, Skogsstyrelsen Jordbruksverket, Havs- och vattenmyndigheten, Trafikverket, Folkhälsomyndigheten och Riksantikvarieämbetet.

Övriga förslag

HSB **tillstyrker** utredningens förslag om att regeringen bör ge Naturvårdsverket i uppdrag att tillsammans med Havs- och vattenmyndigheten, Jordbruksverk, Boverket, Trafikverket, Skogsstyrelsen, Riksantikvarieämbetet och Folkhälsomyndigheten att ta fram vägledningar för ekologisk kompensation med ett tydligt fokus på betydelsen av att kompensera för förlust av biologisk mångfald och förlorade ekosystemtjänster. Målgrupp är exploatörer, tillståndsgivare, länsstyrelser, kommuner och övriga intressenter.

HSB **tillstyrker** utredningens förslag om att regeringen bör ge Boverket i uppdrag att tillsammans med Naturvårdsverket, Havs- och vattenmyndigheten, Jordbruksverket, Trafikverket, Skogsstyrelsen, Riksantikvarieämbetet och Folkhälsomyndigheten ta fram en



vägledning för ekologisk kompensation med ett tydligt fokus på betydelsen av att kompensera för förlorade ekosystemtjänster inom planlagt område.

I förslaget ligger ett extra stort fokus på kulturella ekosystemtjänster som hälsa, sinnliga upplevelser och sociala interaktioner. Platsens psykosociala kvaliteter ska beaktas utöver hänsyn till olika arter på platsen och deras livsmiljöer samt övriga ekosystemtjänster. Särskilt viktiga är också reglerande ekosystemtjänster som vattenfördröjning, luftrening och temperaturreglering. Målgrupp är exploatörer, tillståndsgivare, länsstyrelser, kommuner och övriga intressenter.

HSB **tillstyrker** utredningens förslag om att regeringen stimulerar en ökad användning av såväl frivilliga som obligatoriska ekologiska kompensationsåtgärder, genom att sprida information om ekologisk kompensation med hjälp av de myndigheter som har föreslagits få i uppdrag att ta fram vägledningar för ekologisk kompensation.

Frågor om detta remissvar kan ställas till:
Magnus Ulaner, miljöchef, magnus.ulaner@hsb.se

Med vänlig hälsning

HSB Riksförbund

Anders Lago
Förbundsordförande